

אשכול חוקי יסוד

חוק-יסוד: השפיטה

חוק יסוד: השפיטה¹

פרק א': הוראות יסוד

1. (א) אלה בתי המשפט שסמכות שפיטה נתונה בידיהם:
- (1) בית המשפט העליון;
 - (2) בית משפט מחוזי;
 - (3) בית משפט שלום;
 - (4) בית משפט אחר שנקבע בחוק כבית משפט;
- בחוק זה, "שופט" – שופט של בית משפט כאמור.
- (ב) סמכות שפיטה נתונה גם בידי אלה:
- (1) בית דין דתי;
 - (2) בית דין אחר;
 - (3) רשות אחרת,
- והכל כפי שנקבע בחוק.
- (ג) לא יוקם בית משפט או בית דין למקרה מיוחד.
2. בעניני שפיטה אין מרות על מי שבידו סמכות שפיטה, זולת מרותו של הדין. **אי תלות**
3. בית משפט ידון בפומבי, זולת אם נקבע אחרת בחוק או אם בית המשפט הורה אחרת לפי חוק. **פומביות הדיון**

פרק ב': השופטים

4. (א) שופט יתמנה בידי נשיא המדינה לפי בחירה של ועדה לבחירת שופטים. **מינוי שופטים**
- (ב) הועדה תהיה של תשעה חברים, שהם נשיא בית המשפט העליון, שני שופטים אחרים של בית המשפט העליון שיבחר חבר שופטיו, שר המשפטים ושר אחר שתקבע הממשלה, שני חברי הכנסת שתבחר הכנסת ושני נציגים של לשכת עורכי הדין שתבחר המועצה הארצית של הלשכה; שר המשפטים יהיה יושב ראש הועדה.
- (ג) הועדה רשאית לפעול אף אם פחת מספר חבריה, כל עוד לא פחת משבעה.
5. לא יתמנה שופט אלא אזרחי ישראל. **אזרחות**
6. מי שנתמנה שופט יצהיר הצהרת אמונים לפני נשיא המדינה; ואלה דברי ההצהרה: "אני מתחייב לשמור אמונים למדינת ישראל ולחוקיה, לשפוט משפט צדק, לא להטות משפט ולא להכיר פנים". **הצהרת אמונים**
7. כהונת שופט תתחיל מעת שהצהיר הצהרת אמונים ולא תסתיים אלא באחת מאלה:
- (1) בצאתו לקיצבה;
 - (2) בהתפטרותו;
 - (3) בהיבחרו או במינויו לאחד התפקידים שנושאייהם מנועים מלהיות מועמדים לכנסת;

1. ס"ח 1110, התשמ"ד (8.3.1984), עמ' 78 (ראה הוראות מעבר בעמ' 20267 להלן).
תיקונים: ס"ח 1383, התשנ"ב (13.2.1992), עמ' 72;
ס"ח 1864, התשס"ב (5.8.2002), עמ' 598.

- (4) על פי החלטה של הועדה לבחירת שופטים שהציע יושב ראש הועדה, נציב תלונות הציבור על שופטים או נשיא בית המשפט העליון ושנתקבלה ברוב של שבעה חברים לפחות;
- (5) על פי החלטה של בית הדין המשמעתי.

8. שופט שיצא לקיצבה יכול שיתמנה לתפקיד של שופט, לזמן, בדרך ובתנאים שנקבעו בחוק. **שופט שפריש**
9. (א) לא יועבר שופט דרך קבע ממקום כהונתו לבית משפט במקום אחר אלא בהסכמת נשיא בית המשפט העליון או על פי החלטת בית הדין המשמעתי.
(ב) לא יתמנה שופט לכהונה בפועל בבית משפט של דרגה נמוכה יותר אלא בהסכמתו. **סייג לשינוי כהונה**
10. (א) משכורותיהם של שופטים ותשלומים אחרים שישולמו להם, בתקופת כהונתם או לאחריה, או לשאיריהם לאחר מותם, ייקבעו בחוק או בהחלטה של הכנסת או של ועדה מועדונית שהכנסת הסמיכה לכך.
(ב) לא תתקבל החלטה המכוונת להפחית ממשכורתם של שופטים בלבד. **משכורת וגמלאות**
11. שופט לא יעסוק בעיסוק נוסף ולא ימלא תפקיד ציבורי, אלא לפי חוק או בהסכמת נשיא בית המשפט העליון ושר המשפטים. **ייחוד הכהונה**
12. (א) לא תיפתח חקירה פלילית נגד שופט אלא בהסכמת היועץ המשפטי לממשלה ולא יוגש כתב אישום נגד שופט אלא בידי היועץ המשפטי לממשלה.
(ב) לא יידון אישום פלילי נגד שופט אלא לפני בית משפט מחוזי בהרכב של שלושה שופטים, זולת אם הסכים השופט שהאישום יידון בדרך הרגילה.
(ג) הוראות סעיף זה לא יחולו על סוגי עבירות שנקבעו בחוק. **שיפוט פלילי**
13. (א) שופט נתון לשיפוט של בית דין משמעתי.
(ב) בית הדין המשמעתי יהיה מורכב משופטים או שופטים שיצאו לקיצבה שימנה נשיא בית המשפט העליון.
(ג) הוראות בדבר העילות לדין המשמעתי, דרכי הקבילה, הרכב המותב, הסמכויות של בית הדין המשמעתי ואמצעי המשמעת שהוא רשאי להטיל ייקבעו בחוק; סדרי הדין יהיו לפי חוק. **שיפוט משמעתי**
14. הוגשה על שופט קובלנה או נפתחה נגדו חקירה פלילית או הוגש נגדו כתב אישום, רשאי נשיא בית המשפט העליון להשעות את השופט לתקופה שיקבע. **השעיה (תיקון התשנ"ב)**

פרק ג': בתי המשפט

15. (א) מקום מושבו של בית המשפט העליון הוא ירושלים. **בית המשפט העליון**
(ב) בית המשפט העליון ידון בערעורים על פסקי דין ועל החלטות אחרות של בתי המשפט המחוזיים.
(ג) בית המשפט העליון ישב גם כבית משפט גבוה לצדק; בשבתו כאמור ידון בענינים אשר הוא רואה צורך לתת בהם סעד למען הצדק ואשר אינם בסמכותו של בית משפט או של בית דין אחר.

(ד) מבלי לפגוע בכלליות ההוראות שבסעיף קטן (ג), מוסמך בית המשפט העליון בשבתו כבית משפט גבוה לצדק -

- (1) לתת צווים על שחרור אנשים שנעצרו או נאסרו שלא כדין;
- (2) לתת צווים לרשויות המדינה, לרשויות מקומיות, לפקידיהן ולגופים ולאנשים אחרים הממלאים תפקידים ציבוריים על פי דין, לעשות מעשה או להימנע מעשות מעשה במילוי תפקידיהם כדין, ואם נבחרו או נתמנו שלא כדין - להימנע מלפעול;
- (3) לתת צווים לבתי משפט, לבתי דין ולגופים ואנשים בעלי סמכויות שיפוטיות או מעין-שיפוטיות על פי דין - למעט בתי משפט שחוק זה דן בהם ולמעט בתי דין דתיים - לדון בענין פלוני או להימנע מלדון או מלהוסיף ולדון בענין פלוני, ולבטל דיון שנתקיים או החלטה שניתנה שלא כדין;
- (4) לתת צווים לבתי דין דתיים לדון בענין פלוני לפי סמכותם או להימנע מלדון או מלהוסיף ולדון בענין פלוני שלא לפי סמכותם; ובלבד שלא ייזקק בית המשפט לבקשה לפי פסקה זו אם המבקש לא עורר את שאלת הסמכות בהזדמנות הראשונה שהיתה לו; ואם לא היתה לו הזדמנות סבירה לעורר שאלת הסמכות עד שניתנה החלטה על ידי בית הדין הדתי, רשאי בית המשפט לבטל דיון שנתקיים או החלטה שניתנה על ידי בית הדין הדתי ללא סמכות.
- (ה) סמכויות אחרות של בית המשפט העליון ייקבעו בחוק.

16. בתי משפט מחוזיים, בתי משפט שלום ובתי משפט אחרים - הקמתם, סמכויותיהם, מקום מושבם ואזורי שיפוטם, יהיו לפי חוק. **בתי משפט אחרים**
17. פסק דין של בית משפט בערכאה ראשונה ניתן לערעור בזכות, להוציא פסק דין של בית המשפט העליון. **ערעור**
18. ענין שפסק בית המשפט העליון בשלושה, ניתן לקיים בו דיון נוסף בבית המשפט העליון בחמישה או יותר, בעילות שנקבעו בחוק ובדרך שנקבעה לפי חוק. **דיון נוסף**
19. בענין פלילי שנפסק בו סופית ניתן לקיים משפט חוזר בעילות שנקבעו בחוק ובדרך שנקבעה לפי חוק. **משפט חוזר**
20. (א) הלכה שנפסקה בבית משפט תנחה בית משפט של דרגה נמוכה ממנו.
(ב) הלכה שנפסקה בבית המשפט העליון מחייבת כל בית משפט, זולת בית המשפט העליון. **הלכה פסוקה**
21. לבית משפט יכול שיהיה רשם, בין שופט ובין שאינו שופט. **רשמים**

פרק ד': הוראות שונות

22. אין בכוחן של תקנות שעת חירום לשנות חוק זה, להפקיע זמנית את תקפו או לקבוע בו תנאים. **יציבות החוק**
23. בענינים אלה ייקבעו הוראות בחוק:
 - (1) דרכי הבחירה של חברי הועדה לבחירת שופטים, ומשך כהונתם;
 - (2) כשירויות לכהונת שופטים לדרגותיהם;**הוראות בחוק**

- (3) דרכי מינויים של נשיא בית המשפט העליון, המשנה לנשיא בית המשפט העליון, נשיא וסגן נשיא של בית משפט מחוזי ושל בית משפט שלום;
- (4) התנאים וההליכים לסיום כהונתו של שופט;
- (5) הדרכים למינוי שופט לכהונה בפועל בבית משפט אחר ולהעברת שופט, דרך ארעי או דרך קבע, ממקום כהונתו לבית משפט במקום אחר;
- (6) הליכי השעייתו של שופט, והעיון מחדש בהשעיה;
- (7) הענינים שבהם ידונו בתי המשפט לדרגותיהם בשופט אחד, בשלושה או ביותר;
- (8) דרכי קביעת השופט או השופטים שידונו בענין פלוני.

24. בענינים אלה ייקבעו הוראות לפי חוק:

הוראות לפי חוק

- (1) סדרי המינהל של בתי המשפט, קביעתם והאחריות לביצועם;
- (2) סדרי העבודה של הועדה לבחירת שופטים;
- (3) דרך התפטרותו של שופט;
- (4) דרך מינויו של רשם של בית משפט וסמכויותיו;
- (5) מספר השופטים שיכהנו בבתי המשפט לדרגותיהם ומקומותיהם.

יצחק שמיר
ראש הממשלה

חיים הרצוג
נשיא המדינה